

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Deciziei nr. 1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii

[COM(2017) 772 final – 2017/0309 (COD)]

(2019/C 62/37)

Raportor: **Dimitris DIMITRIADIS**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolele 196 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	26.6.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	205/2/1

1. Concluzii și recomandări

Concluzii

1.1. Având în vedere noile condiții în continuă schimbare, ca urmare a efectelor schimbărilor climatice și cu un impact considerabil asupra activității și existenței omului, CESE solicită organismelor europene să inițieze noi acțiuni și politici comune.

1.2. Pentru a face față acestor fenomene, este necesar să se dea dovadă de vigilență sporită și să se dezvolte în comun atât planuri, cât și soluții concrete. În această orientare se înscrie propunerea de revizuire a mecanismului de protecție civilă al UE, „resceEU”, care – pentru prima dată – va include mijloace aeriene de stingere a incendiilor forestiere și capacități de căutare și salvare în zonele urbane, spitale de campanie și echipe medicale de urgență.

1.3. CESE consideră că este important ca propunerea să prevadă că, în afară de cele patru capacități descrise, Comisia va putea stabili, prin delegare, capacități suplimentare destinate rescEU și pentru a garanta flexibilitatea necesară.

1.4. CESE consideră că, în propunerea sa, Comisia admite noțiunea de solidaritate europeană, dar că aceasta nu exonerează în niciun mod statele membre de responsabilitățile care le revin și de rolul pe care trebuie să îl joace.

1.5. Cu noul mecanism de protecție civilă, UE în ansamblul său și fiecare stat membru vor beneficia în comun de capacitățile unui mecanism care va dispune de propriile sale mijloace și la care țările Uniunii vor contribui în mod egal.

1.6. CESE consideră că, prin propunerea prezentată, Comisia a înțeles nu doar că este necesară difuzarea informațiilor în mod ordonat, ci și că, pentru a fi fructificate, aceste cunoștințe trebuie puse la dispoziția părților interesate într-o formă structurată.

1.7. Educarea și pregătirea în consecință a populației pentru a face față dezastrelor trebuie să constituie elementul fundamental al unei politici europene comune în materie de protecție civilă, aplicată în cooperare atât cu statele membre, cât și cu țările terțe care participă la acțiunile comune, în colaborare activă cu autoritățile locale și regionale.

1.8. Politica în domeniul protecției este o temă de interes pentru toți și pentru fiecare în parte, dar responsabilitatea individuală nu constituie singurul factor care poate îmbunătăți răspunsul la provocări: efortul colectiv și conștientizarea comună joacă un rol mult mai important în această privință. În acest context, este esențial ca societatea civilă, organizațiile neguvernamentale (ONG-urile), voluntarii și actorii independenți să se mobilizeze și să participe atât la elaborarea, cât și la punerea în aplicare a planurilor pentru situații de urgență în cazul dezastrelor naturale.

1.9. Prin acțiuni colective, sectorul întreprinderilor și persoanele care lucrează în acest sector pot ajuta societatea să se adapteze la efectele negative ale schimbărilor climatice și chiar să le contracareze, precum și să reducă, pe cât posibil, consecințele dezastrelor naturale sau cauzele acestora care, în paralel, sunt provocate de om (de exemplu, în ceea ce privește emisiile de gaze și de particule).

1.10. Tehnologiile inovatoare din prezent și instrumentele digitale (internetul obiectelor) trebuie să fie puse în slujba forțelor care gestionează ciclul de acțiune în materie de protecție civilă, la fiecare nivel al acestuia. Indiferent dacă sunt dezvoltate în etapa de prevenire sau pentru a controla, a dirija sau chiar pentru a informa capacitățile prezente pe teren, aceste instrumente pot contracara pericolele, cu condiția să fie utilizate în mod adecvat.

1.11. CESE consideră că mecanismul rescEU propus de Comisie poate:

- (a) să transmită cetățenilor europeni un mesaj puternic de solidaritate europeană, într-un moment în care UE are atâta nevoie de acest lucru;
- (b) să promoveze cooperarea țărilor în curs de aderare la UE, dar și dezvoltarea unei mentalități a solidarității care trebuie să existe între statele sale membre;
- (c) să facă ca țările care cooperează astfel în cadrul instituțiilor europene să investească în domenii sensibile și importante, sensibilizându-le cu privire la importanța concretă pe care o are o uniune a statelor, cum este UE, în afara tematicilor discutate în mod obișnuit;
- (d) să favorizeze cooperarea regională prin acorduri bilaterale și să contribuie la reducerea tensiunilor din zonele sensibile pe plan politic, astfel cum au demonstrat multe exemple din trecut, când împotriva marilor dezastre naturale s-a luptat în comun.

1.12. CESE subliniază că, pe lângă elementele prezentate de Comisie cu privire la amploarea pe care au luat-o fenomenele și dezastrelor naturale până în 2017, vara din acest an demonstrează că este necesar să se revizuiască și să se completeze cadrul care guvernează în prezent mecanismul de protecție civilă al UE. Incendiile, valurile de căldură sau inundațiile, care au avut o intensitate fără precedent pe întreg teritoriul UE, până și în regiuni considerate a fi ferite de acest tip de calamități – și care sunt legate de schimbările climatice, dar și de cutremure puternice, imprevizibile și dese, care provoacă pagube și pierderi importante – demonstrează că este necesar să se ia inițiative de tipul celor pe care Comisia le propune prin rescEU.

1.13. CESE este convins că, în următorii ani, aspectele legate de protecția civilă vor trebui să fie abordate dintr-o perspectivă tot mai globală și să includă politici de intervenție la toate nivelurile activității umane. CESE subliniază că, în materie de protecție civilă, UE trebuie să adopte urgent un cadru politic și de reglementare mai larg.

Recomandări

1.14. Definind problemele și obligațiile care rezultă pentru Comisie din legislația europeană în vigoare, în principal din legislația primară, Comitetul consideră că trebuie să se depună toate eforturile pentru ca statele membre să adere la ideea unei abordări comune a aspectelor legate de protecția civilă, în special în acțiunile de prevenire, răspuns și redresare.

1.15. Deoarece se realizează în mod voluntar, dar primesc finanțare, studiile naționale de evaluare a riscurilor și planurile de acțiune de prevenire și răspuns la nivel local, regional și național ar trebui să constituie un element care să stimuleze statele membre ale Uniunii să maximizeze avantajele pe care le prezintă rescEU.

1.16. În cooperare cu statele membre, Comisia ar trebui să elaboreze principii generale și orientări pentru o modificare a legislațiilor naționale care să le asigure un cadru legislativ comun, modern și compatibil pentru chestiuni cum ar fi alerta timpurie, voluntariatul și participarea instituționalizată a acestuia la toate nivelurile ciclului de acțiune în materie de protecție civilă sau obligația ca statele membre să aloce un anumit procent din bugetele lor pentru acțiuni de prevenire etc.

1.17. CESE consideră că instituirea unor proceduri administrative comune în statele membre ar conduce la apariția unui „limbaj comun” în acest domeniu, care ar maximiza avantajele pe care le aduce mecanismul rescEU și ar asigura flexibilitatea și eficacitatea necesare pentru valorificarea deplină a acestora, în special pentru operațiunile de urgență.

1.18. CESE consideră că ar trebui să se utilizeze instrumente precum grupările europene de cooperare teritorială (GECT) pentru a asigura o acțiune comună a statelor membre la nivel transfrontalier în materie de protecție civilă.

1.19. CESE este convins că ar trebui să se lanseze o inițiativă pentru a încuraja întreprinderile inovatoare și întreprinderile nou-înființate să perfecționeze, să dezvolte și/sau să creeze noi instrumente de înaltă tehnologie pentru acțiunile de prevenire și răspuns, cum ar fi dispozitivele de previziune, de alertă sau de intervenție, pentru a menționa doar câteva exemple.

1.20. Incendiile forestiere sunt o ilustrare, printre altele, a necesității de a elabora astfel de sisteme, valorificându-se și atuurile industriei europene în domeniul aeronauticii, al informaticii, al industriei auto, al dispozitivelor de stingere a incendiilor etc.

1.21. CESE are convingerea că Comisia va trebui să mobilizeze comunitatea științifică și a cercetătorilor pentru a dialoga cu privire la acțiunile care este indicat să fie întreprinse în diferitele etape ale ciclului de protecție civilă.

1.22. Pentru a permite un schimb de bune practici, de informații cu privire la noile posibilități oferite de tehnologie sau la alte subiecte, ar fi oportun să se ia inițiativa de a crea un forum european anual, care ar putea fi plasat sub egida CESE, la care să participe membri ai comunității științifice și factori de decizie responsabili cu protecția civilă.

1.23. Este indispensabil ca Comisia să recomande statelor membre o serie de bune practici în statele membre, în special în materie de prevenire și redresare, introducând modele care vor asigura viabilitatea și durabilitatea.

1.24. CESE consideră că inițiativele de voluntariat și, prin urmare, societatea civilă reprezintă una dintre principalele părghii care acționează mecanismele de protecție civilă. De asemenea, CESE consideră că este esențial să se prevadă, în același timp, sprijinirea acestora cu resurse și echipamente la nivel european și înscrierea lor la nivel instituțional în noul mecanism rescEU.

1.25. Pentru a crea un cadru uniform de gestionare a acestuia, organismele Uniunii Europene vor trebui să dezbată, fără îndoială, aspectele legate de integrarea lucrătorilor dornici să se alăture echipelor de voluntari, adoptându-se măsurile adecvate pentru a garanta drepturile fundamentale ale acestora, cum ar fi o asigurare și dreptul la un concediu obligatoriu, pentru a putea lipsi de la locul de muncă, cel puțin atunci când participă la operațiuni de protecție civilă pe teren.

1.26. Pentru echipele de voluntari în materie de protecție civilă și echipamentele pe care le utilizează, ar fi util să se creeze un sistem european comun de certificări, care să fie completat de formațiuni ad hoc la nivel local, regional, național și/sau european.

1.27. CESE este de acord cu Comisia că fondurile structurale și de investiții europene ar trebui să beneficieze în mod direct de flexibilitatea necesară pentru a finanța acțiunile de redresare și refacere atunci când se produce un dezastru, subliniind că efortul trebuie să fie însoțit de studii pentru ca această acțiune să favorizeze dezvoltarea durabilă și să ajute, de asemenea, la refacerea vieții de zi cu zi a populațiilor din regiunile afectate, pentru a se evita depopularea.

1.28. Ar fi util ca acele „capacități” care ar putea fi cumpărate sau închiriate în cadrul noului mecanism rescEU să combine mai multe posibilități de utilizare, dacă este oportun, astfel încât investiția să fie rentabilizată cât mai judicios. Mijloacele aeriene, de exemplu, ar putea fi utilizate, în același timp, pentru a stinge incendiile forestiere, pentru a efectua operațiuni de căutare și salvare, pentru a supraveghea frontierele în cazul unor dezaastre transfrontaliere și, evident, pentru a desfășura acțiuni de prevenire.

1.29. Prevederea unor posibilități de utilizare mixtă a capacităților, care să acopere în același timp domeniul siguranței (*safety*) și al protecției (*security*), poate constitui o cale nu doar de a economisi resurse, ci și de a promova desfășurarea unor activități integrate de intervenție a UE și de a contribui la obiectivul de asigurare a complementarității acțiunilor.

1.30. Repartizarea capacităților care este prevăzută în cadrul rescEU trebuie să facă obiectul unui studiu specific, care va ține seama nu doar de factorii geografici, geologici și politici, ci – mai ales – va lua în considerare și riscurile implicate, capacitățile directe de răspuns și de acoperire a regiunilor din UE în fața fiecărui tip de pericol.

1.31. CESE propune ca, în orice caz și cel puțin atunci când este activat și intervine mecanismul european, statul membru sau regiunea competentă să întocmească un dosar de dezastru, pentru a contribui la formarea unei expertize și pentru a îmbunătăți practicile ulterioare de intervenție, și astfel să se creeze o bază de date paneuropeană, respectându-se un model care ar putea fi stabilit de Comisie. De asemenea, propune să se introducă indicatori pentru măsurarea duratei de intervenție și impactul real al rescUE.

1.32. CESE salută posibilitatea ca punerea în aplicare a dispozițiilor de planificare privind evaluarea și gestionarea riscurilor să constituie o condiție ex-ante în cadrul politicii de coeziune și al Fondului agricol european pentru dezvoltare rurală. Cu toate acestea, CESE subliniază că o astfel de acțiune ar trebui să fie precedată de o amplă campanie de informare, pentru a nu perturba procesul de producție.

1.33. CESE consideră că este necesar să crească participarea statelor membre la rezerva europeană de protecție civilă. Însă printre măsurile pregătitoare pe care statele membre ar trebui să le ia în vederea acestei participări se numără investițiile în echipamente suplimentare, pentru a se evita slăbirea mijloacelor de care dispun și pentru a spori capacitatea operațională globală a Uniunii.

1.34. CESE consideră necesar să sublinieze că, în etapa de redresare ce urmează oricărui tip de catastrofă, trebuie acordată o atenție specială întreprinderilor mici și mijlocii, deoarece acestea sunt principalele motoare ale vieții economice și sociale de zi cu zi.

2. Observații generale (istoric)

2.1. Mecanismul de protecție civilă al Uniunii oferă un cadru de cooperare și asistență în caz de nevoi majore, indiferent dacă acestea apar în interiorul sau în exteriorul UE. Cadrul legislativ aferent a fost stabilit prin Decizia 2001/792/CE, Euratom a Consiliului de instituire a unui mecanism comunitar de favorizare a unei cooperări consolidate în cadrul intervențiilor de urgență care țin de protecția civilă.

2.2. În anii următori, decizia inițială a fost modificată pe rând prin Decizia 2007/779/CE, Euratom a Consiliului de instituire a unui mecanism comunitar de protecție civilă și prin Decizia nr. 1313/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii (*Union Civil Protection Mechanism*).

2.3. Mecanismul reunește în prezent cele 28 de state membre ale UE, statele din SEE, printre care Islanda și Norvegia, la care se adaugă Muntenegru, Serbia, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei și Turcia. CESE consideră deosebit de utilă implicarea altor state în cadrul mecanismului, pentru a crește flexibilitatea, rapiditatea și a îmbunătăți utilizarea resurselor.

2.4. La 23 noiembrie 2017, Comisia a adoptat o propunere, însoțită de o comunicare, vizând modificarea cadrului legislativ al mecanismului de protecție civilă. Propunerea Comisiei, care s-a bazat pe cunoștințele acumulate din experiențele anterioare, urmărește în principal următoarele obiective:

(a) stabilirea unei rezerve speciale de capacități (mijloace) de protecție civilă ale UE;

(b) accelerarea măsurilor de asistență și reducerea birocrăției;

(c) măsuri suplimentare în materie de prevenire și pregătire.

2.5. Până în prezent, principalul instrument de finanțare a fost din Fondul de solidaritate al Uniunii Europene (FSUE), instituit în 2002 prin Regulamentul (CE) nr. 2012/2002.

2.6. Anterior, CESE și-a exprimat deja pozițiile cu privire la aspecte privind protecția civilă, dezastrul naturale și Fondul de solidaritate, prin avizele sale NAT/314/2006⁽¹⁾, NAT/375/2008⁽²⁾, NAT/438/2009⁽³⁾, ECO/355/2013⁽⁴⁾ și ECO/426/2017⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ JO C 139, 11.5.2001, p. 27.

⁽²⁾ Avizul CESE privind îmbunătățirea mecanismului comunitar de protecție civilă – un răspuns la dezastrul naturale (JO C 204, 9.8.2008, p. 66).

⁽³⁾ Avizul CESE privind o abordare comunitară în privința prevenirii dezastrul naturale și a celor provocate de om (JO C 318, 23.12.2009, p. 97).

⁽⁴⁾ Avizul CESE privind Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2012/2002 al Consiliului de instituire a Fondului de Solidaritate al Uniunii Europene (JO.C 170, 5.6.2014, p. 45).

⁽⁵⁾ Avizul CESE privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește măsurile specifice menite să furnizeze o asistență suplimentară statelor membre afectate de dezastrul naturale (JO.C 173, 31.5.2017, p. 38).

2.7. În funcționarea sa actuală, principalele elemente pe care se sprijină mecanismul de protecție civilă al Uniunii sunt Centrul de coordonare a răspunsului la situații de urgență (ERCC, Emergency Response Coordination Centre) de la Bruxelles, sistemul comun de comunicare și informare în caz de urgență (CECIS, Common Emergency Communication and Information System), echipele de intervenție, modulele de protecție civilă și echipele de asistență tehnică, cu mijloacele de care dispun, precum și programul de formare și cel de schimb de experți.

3. Configurația actuală a mecanismului

3.1. Tratatul de la Lisabona a definit noi domenii de competență ale intervenției Uniunii Europene. În materie de protecție civilă, competențele atribuite recent Uniunii au, în principal, un caracter de sprijin.

3.2. Tratatul de la Lisabona urmărește în special să îmbunătățească capacitatea UE de a face față dezastrelor, indiferent dacă sunt naturale sau provocate de om. Astfel, articolul 196 din acest tratat acordă Uniunii posibilitatea de a adopta măsuri privind prevenirea riscurilor, pregătirea factorilor implicați în protecția civilă, intervenția în caz de dezastre naturale sau provocate de om, cooperarea operațională dintre serviciile naționale de protecție civilă și coerența acțiunilor întreprinse la nivel internațional.

3.3. În plus, aceste dispoziții privind protecția civilă se combină cu clauza de solidaritate care figurează la articolul 222 din tratat, care permite UE să acorde asistență unui stat membru care fost ținta unui atac terorist sau victima unui dezastru natural sau provocat de om.

3.4. În prezent, a devenit evident că fenomenele meteorologice extreme care apar în urma schimbărilor climatice afectează și Europa. CESE este de acord cu Comisia și cu Parlamentul European că, din punctul de vedere al dezastrelor naturale, anii 2017 și 2018 au fost dificili în Europa, având consecințe grave în ceea ce privește pierderea de vieți omenești, distrugerea unor suprafețe mari de pădure, a unor bunuri și infrastructuri. Activitățile agricole, silvicole, comerciale și industriale au fost afectate grav, în timp ce fenomene ca incendiile forestiere au luat o amploare îngrijorătoare în zone din nordul UE care, până în prezent, erau considerate a fi ferite măcar de acest fenomen.

3.5. CESE consideră că, în noul mediu care se creează, mecanismul de protecție civilă al Uniunii, în forma sa actuală, este depășit, întrucât se dovedește a fi precar, lent și ineficace, în special atunci când au loc simultan dezastre naturale în regiuni diferite. Un alt handicap îl reprezintă resursele extrem de reduse, care nu acoperă decât cheltuielile de transport, cu excluderea tuturor cheltuielilor operaționale sau a altor cheltuieli, care sunt deseori mult mai mari.

3.6. Totodată, în prezent se constată că, deoarece nu se bazează decât pe mijloace proprii, statele membre nu sunt în măsură să facă față unor dezastre majore, deoarece, dacă fiecare trebuie să cumpere sau să închirieze toate materialele de intervenție, costurile pe care vor trebui să le suporte vor fi prohibitive, prin urmare vor fi necesare intervenții la nivel european.

3.7. Un exemplu grăitor este că prețul de achiziție al unui avion-cisternă modern și eficient, de tip Canadair, care este utilizat pe scară largă în statele membre, este estimat la aproximativ 30 de milioane EUR, cu toate că fabricarea acestuia este întreruptă și cu toate că, deși primește comenzi noi, întreprinderea care îl fabrică nu poate să livreze decât unul sau două aparate noi pe an.

3.8. În plus, chiar dacă în prezent se prevede că se poate activa mecanismul de alocare de resurse atunci când un stat este amenințat de un dezastru major, situația cea mai frecventă este cea în care celelalte țări din UE se află în incapacitatea de a furniza vreun ajutor, fie pentru că duc în mod evident lipsă de mijloace, fie pentru că, chiar și în cele câteva state care dispun de mijloace, evoluția condițiilor le interzice să le utilizeze pentru a desfășura orice fel de activitate operațională în alt stat membru.

3.9. Având în vedere mijloacele de care poate dispune în prezent mecanismul de protecție civilă, dispoziția menționată anterior la articolul 222 din Tratatul de la Lisabona devine inoperantă, dat fiind că **resursele sunt limitate, că birocrăția greoaie împiedică orice răspuns imediat și că interconexiunile în materie de cunoștințe și bune practici se limitează la nivelul teoretic.**

4. Observații generale cu privire la propunerea Comisiei

4.1. CESE reiterează necesitatea îmbunătățirii, modificării și evoluției mecanismului de protecție civilă al Uniunii pentru transformarea acestuia într-un dispozitiv european integrat, axat pe gestionarea dezastrelor, pentru a se asigura că acesta acoperă întregul ciclu de acțiune în materie de protecție civilă, care începe cu prevenirea și se încheie cu redresarea situației.

4.2. Propunând consolidarea capacității sale de gestionare în fața acestor dezastre, prin mecanismul rescEU, pe lângă o atitudine umană, atât în plan teoretic, cât și practic, într-un moment în care este necesar să ne întoarcem la rădăcinile Europei, Uniunea Europeană și statele membre dovedesc unitate și solidaritate, principii esențiale atât ale tratatelor sale fondatoare, cât și ale acordurilor care rezultă din acestea.

4.3. Trebuie subliniat că, în practică, nu există, până în prezent, dispoziții europene serioase care să determine elaborarea unor propuneri ferme și încheierea unor alianțe solide pentru a face față acestor evenimente dezastruoase și că eforturile spontane în acest sens se dovedesc a fi în mod regulat pe cât de laudabile, pe atât de ineficace. Este din ce în ce mai necesar să se mărească frecvența exercițiilor la care să participe împreună țări vecine expuse unor pericole comune, implicând și formând voluntari și, în paralel, să se acorde comunităților stimulente care să ducă la creșterea numărului voluntarilor care participă la aceste exerciții, cum ar fi scutirea sau reducerea unor sarcini precum asigurarea rezervei.

4.4. CESE își exprimă acordul cu privire la consolidarea mecanismelor de prevenire și pregătire, asociată cu creșterea capacității de rezistență a infrastructurilor și a ecosistemelor. Pe lângă reducerea pierderilor de vieți omenești, protecția de care va beneficia societatea și câștigul financiar direct care va rezulta din reducerea nevoilor de răspuns, acest demers va asigura o mai bună protecție a activităților de producție agricolă, întrucât va reduce riscurile de dezastre provocate de incendii sau de inundații, care au un impact violent asupra sectorului primar.

4.5. Atunci când recunoaște că, indiferent dacă sunt de origine naturală (inundațiile incediile, seismele etc.) sau provocate de om (accidente tehnologice, atacuri teroriste etc.) pericolele iau în prezent forme schimbătoare și emergente, Comisia face o constatare care corespunde în totalitate formei pe care o iau în prezent aceste pericole și efectului multiplicator recunoscut al schimbărilor climatice. Noțiunea de „reziliență” care a fost introdusă în domeniul managementului riscurilor de dezastre reflectă modul în care trebuie să se desfășoare orice activitate economică în general, dar și, în special, în domeniul infrastructurilor. Pentru a evalua și a consolida reziliența infrastructurilor, trebuie să se utilizeze cele mai moderne instrumente digitale și cele mai inovatoare tehnologii.

4.6. Pentru prima dată, concepția care a fost dezvoltată pentru consolidarea capacității de prevenire, pregătire și răspuns cu privire la dezastre, precum și de redresare după producerea acestora, pune accent pe pilonii fundamentali pe care se sprijină principiul dezvoltării durabile. CESE susține pe deplin explicitarea completă a noțiunii de protecție civilă pe tot parcursul ciclului său, deoarece, în acest mod, se pune în evidență necesitatea unei supravegheri în domeniul social, economic și al mediului. Această abordare globală oferă garanția că toate părțile interesate în cauză sunt asociate pe parcursul întregului ciclu și în difuzarea și comunicarea expertizei și a bunelor practici. Pentru ca acest demers să aibă succes, trebuie să se utilizeze programe și exerciții sau stagii de formare desfășurate în comun de către grupuri de țări care prezintă aceleași caracteristici în ceea ce privește expunerea lor la riscuri.

4.7. Programul se înscrie în cadrul Agendei 2020 a ONU și al strategiei mondiale pentru managementul riscurilor de dezastre, astfel cum a fost proclamată la Sendai (Sendai framework for disaster risk reduction/UNISDR), mai precis la prioritatea 1 pentru înțelegerea riscurilor de dezastre.

4.8. De asemenea, CESE își exprimă acordul cu privire la principiul general de a institui o rețea de cunoștințe și educație, conform descrierii realizate de Comisie. Cu toate acestea, CESE subliniază că comunitatea științifică și universitară trebuie să fie asociată acestei rețele în mod instituțional și că acestea trebuie să i se încredințeze sarcina de a desfășura activități de cercetare, sub forma unor lucrări și studii, pentru a descrie și a evalua riscurile potențiale, vulnerabilitatea care rezultă din acestea și expunerea comunităților la pericole. Este necesar să se asigure implicarea inițiativei private și a întreprinderilor, precum și a societății civile, având în vedere experiența și cunoștințele acumulate, precum și pentru a garanta că structurile societății pot fi mobilizate mai ușor și în mod direct la nivel local în momentul producerii dezastrului. În plus, este prioritar ca cetățenii să fie informați și formați cu privire la diferitele pericole cărora trebuie să le facă față.

4.9. CESE este de acord cu dezvoltarea competențelor specifice propuse de Comisie în cadrul rescEU, respectiv constituirea unei rezerve de mijloace constând în avioane-cisternă, pompe de mare capacitate, dispozitive de căutare și salvare în zonele urbane, precum și de capacități operaționale care trebuie dezvoltate în sectorul sănătății publice, prin achiziția de unități de spitale de campanie și constituirea de echipe medicale de urgență, astfel cum se propune la capitolul 3.1 alineatul (2) din comunicarea sa. CESE consideră că este necesar să se garanteze că aceste mijloace sunt interoperabile și că pot fi utilizate în mod flexibil, astfel încât să fie posibilă obținerea unor economii de scară în perspectiva unei dezvoltări durabile. De exemplu, ar putea fi analizată posibilitatea achiziționării de mijloace aeriene care vor servi simultan (a) la combaterea incendiilor, (b) la supraveghere aeriană și patrulare de alertă timpurie, (c) la operațiuni de căutare

și salvare, (d) la evacuarea pacienților din regiunile insulare inaccesibile sau îndepărtate. În acest fel, aceste mijloace aeriene ar putea servi pe tot parcursul anului, ceea ce ar duce la o amortizare mai rapidă și din punct de vedere economic.

4.10. CESE propune crearea unor structuri regionale în regiunile în care riscul de a avea nevoie de o intervenție imediată este mai mare. De asemenea, este necesară consolidarea comunităților locale, prin dotarea acestora cu mijloacele necesare pentru un prim răspuns, precum și constituirea unor echipe locale bine formate, care să dispună de sisteme de alertă timpurie. De asemenea, este de extremă necesitate crearea și difuzarea de manuale cu orientări comune.

4.11. CESE este de acord cu extinderea domeniilor de finanțare a acțiunilor în materie de protecție civilă în statele membre, cum ar fi adaptarea, redresarea, dar și creșterea procentului de cofinanțare în domeniul transporturilor. De exemplu, când un cutremur provoacă mari ravagii, este perfect legitim să se recurgă la o cofinanțare UE – statul membru în cauză pentru transportul și instalarea de locuințe temporare și pentru amenajarea unor spații adecvate dotate cu infrastructurile și utilitățile necesare (electricitate, alimentare cu apă, sanitare, comunicații) pentru restabilirea rapidă a activității sociale și economice și pentru menținerea coeziunii sociale.

4.12. CESE nu respinge luarea în considerare a cheltuielilor de funcționare în cofinanțare, subliniind în același timp că este necesar să se prevadă un mecanism obiectiv de estimare și, mai ales, de evaluare a costului, pentru a asigura o utilizare judicioasă a resurselor. În plus, CESE consideră că este absolut necesar să fie exploatare toate sursele alternative de finanțare, cum ar fi fondurile structurale sau cofinanțarea de către Banca Europeană de Investiții.

4.13. CESE a exprimat în numeroase avize necesitatea simplificării procedurilor birocratice și a asigurării flexibilității în utilizarea fondurilor UE, fără a aduce atingere transparenței procesului și independenței controalelor efectuate, pentru a garanta că procedurile privind contribuțiile cetățenilor europeni sunt corespunzătoare și eficiente.

4.14. CESE salută referința Comisiei la necesitatea combaterii efectelor terorismului și consideră că este necesar să existe un cadru bine determinat pentru acțiuni de prevenire, de răspuns (la nivelul consecințelor) și de redresare. În viitorul apropiat, Comisia ar putea elabora un plan în această privință, pentru a dezvolta și o gamă de mijloace de rezervă destinate confruntării cu dezastrele naturale cauzate de accidente chimice, biologice, radioactive și nucleare (CBRN), fără ca întreprinderile din aceste sectoare să fie eliberate de răspundere sau de obligații. Comitetul subliniază că lipsa unui răspuns în timp util la astfel de accidente poate, în special, să reprezinte o lovitură fatală pentru producția din sectorul primar și, astfel, să aibă consecințe enorme pe termen lung asupra aprovizionării și sănătății întregii populații.

4.15. CESE consideră că, în cadrul resceEU, este esențial să fie mobilizată societatea civilă prin mecanisme instituționale, prevăzându-se dispoziții care să o încurajeze să participe la elaborarea politicilor și la acțiunile de prevenire, dar și să se implice în răspunsul la dezastre de fiecare dată când acest lucru este posibil. Ar trebui să se asigure și participarea Corpului european de solidaritate.

5. Observații specifice

5.1. De asemenea, CESE consideră că este necesară consolidarea rolului autorităților locale și regionale în domeniul politicii de protecție civilă și în cadrul noului mecanism al Uniunii, prin:

- (a) asocierea acestora în etapa de prevenire, de elaborare și de punere în aplicare a măsurilor de management al riscurilor și de asumare a acestora, indiferent dacă sunt de origine naturală sau antropică;
- (b) susținerea capacităților lor specifice și integrarea lor în dispozitivul prevăzut, dat fiind că acestora li se solicită să intervină în prima linie în caz de dezastru;
- (c) utilizarea competențelor de care dispun pentru activitățile de orice tip care, în scopul asigurării unei coordonări și a unei dezvoltări operaționale, sunt inițiate pentru a elimina la maximum dubla utilizare și pentru a încuraja interoperabilitatea;
- (d) consolidarea rolului acestora în contextul cooperării transfrontaliere, prin instituirea unor planuri, programe și stagii de formare comune.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER